

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 178. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Zakaj se naše ljudstvo izseljuje?

O tem predmetu se je že dosti razpravljalo. V zadnji številki našega lista smo mimogrede omenili, da je eden glavnih vzrokov izseljevanja ta, da se je našemu ljudstvu kmečko delo pristudilo. To je res. Res je pa tudi, da so temu pristujenju krive gospodarske strani našega kmečkega stanu. Ljudje se izseljujejo s kmetov, ne iz mest.

Naše kmečko ljudstvo na Dolenjskem in Notranjskem je močno zadolženo. Ravno iz teh delov Kranjske se ljudje najbolj izseljujejo, ne zato, ker jim manjka zemlje, ampak zato, ker jim zemlja ne daje tistega, kar jim je za življenje potrebno. Notranjska ima sicer ugodno lego za prodajo svojih pridelkov, ker je zaledje primorja, a še ni prebolela prehoda iz naturalnega gospodarstva, ki je Notranjce izročilo na milost in nemilost oderuštvi, ki jih je izsesalo, in zato ne more obdržati svojih ljudi doma. Dolenjska pa je izhiralna v svoji zapuščenosti. Ko so drugi kraji že davno bili zvezani po železni cesti s pomorskimi in drugimi tržišči, Dolenjec te dobrote ni poznal in je moral še dalje za slepo ceno oddajati pridelke svoje kmetije. Vse to je ustvarilo v našem ljudstvu ono hrepenenje po tujini, po upanju boljšega življenja, ki je potegnilo toliko tisoč najboljših moči iz dežele.

Glavno vlogo igra kreditno vprašanje. To vprašanje je sploh v naši državi najvažnejše. Avstrija je v tem oziru čudna država. Dve deželi skoro nista enaki. Ko je kmečki kredit na Tirolskem po $3\frac{1}{2} - 4\frac{1}{4}\%$, na Češkem $4\frac{1}{2} - 5\%$, pri nas od $5\frac{1}{4} - 6\%$, v Galiciji okrog 8% , je pa v Bukovini okrog 10% in dražji. So dežele,

ki imajo denarja skoro preveč, dočim so druge sploh pasivne, kakor n. pr. Bukovina in Dalmacija, ki morajo prositi denar na posodo. Kranjska je pa tam nekje na sredi. Pri nas smo imeli prej dovolj denarja, da bi bili vprašanje kmečkega kredita lahko ugodnejše rešili. Bili so časi, ko je naše združništvo, ki je pri nas eden glavnih faktorjev, moglo dajati denar že po nekod cenejše od 5% . Takrat bi bilo treba delati na to, da bi se prihranki vedno bolj kopičili, kar bi imelo za posledico, da bi se obrestna mera nižala. Toda takrat so zagospodovali preidealni momenti, češ da je treba iti čez domače meje, da bo združništvo imelo večjo moč v centralizaciji od Boke do Drave. To se je deloma izvedlo, a tistega uspeha, kakor se ga je pričakovalo, se ni doseglo.

Doma smo radi tega ostali brez neobhodno potrebnih rezerv. Ravno to pa igra precejšnjo vlogo v našem izseljeniškem vprašanju. Ko so nastale l. 1907. in poznejša leta svetovne denarne krize, se je pri nas kmečki kredit podražil in omejil, tako da danes deloma zadolženi kmet komaj rije naprej. Prišla je k temu še nesrečna konkurenca med „Mestno hranilnico“ in „Kranjsko“ v Ljubljani, ki je dvignila tudi hipotekarni kredit na škodo revnih, potem pa polomi v Ljubljani in Gorici, ki so nas olajšali za kakih 5 milijonov.

Poleg slabe strani kmečkega kredita je treba omeniti tudi šibko stran gospodarske organizacije. Imamo sicer precej organizacij, vendar tiste, za kreditno organizacijo najpotrebnejše, namreč organizacije kmečke trgovine in produkcije, še nismo dosegli. Danes je naš kmet glede prodaje svojih pridelkov navezan popolnoma sam nase in na domače prekupce. Koliko se izvažajo iz naše dežele kmečkih pridelkov! Pred nosom imamo

ugodna tržišča. Do danes se ni napravilo še pravega koraka za to, da bi se n. pr. krompir ali fižol izvažal na zelo ugodni trg v Levanti. Še manj se je storilo pri drugem blagu. Na Kranjskem se pridela povprek na leto okrog 580.000 m³ lesa za stavbno uporabo, poleg tega še okrog 680.000 m³ drv. Velike količine tega lesa se izvažajo izven monarhije. Toda koliko tega lesa izvažajo tisti, ki so lastniki gozdov? Nič! Vsa naša lesna trgovina je odvisna od tržaških in reških prekupcev, ki bogate na naše stroške. Pred kakimi 15. leti se je bila sicer ustanovila v Ljubljani neka „Lesna zadruga“, katere duša je bil g. dr. Krek, toda dosegla je do tistega časa, dokler ni zaspala, samo to, da se je nekaj potrošilo za stroške registracije. Tam, kjer je bilo združništvo najpotrebnejše, nam je zmanjkalo energije. Enaka je tudi s sadjem, ki bi bilo za nas jako važen faktor. Kolikokrat so od nas hodili v Švico in Nemčijo ogledovat ondotno gospodarsko organizacijo, vendar ni nikomur prišlo na um, da bi položil temelje za kako sadjarsko zadrugo, ki jih zlasti v Švici mrgoli in krasno uspevajo. Tako se z našim sadjem, ki se ga pridela letno povprečno nad 300.000 q bogate tujci. Kolikor je našega sadja za izvoz, ga pokupijo trgovci iz Nemčije, ki vozijo sadje domov, ga tam pripravijo za kupčijo in potem zopet izvažajo, in sicer mnogo v Egipt, ki je nam vsaj petkrat bližji, ker iz Nemčije gre sadje čez Hamburg ali Bremen.

V zadnji številki „Slov. Sadjarja“ beremo: „Za ustanavljanje sadjarskih društev se stori vse, a gre sila počasi naprej. Na sadjarske zadruge niti misliti ne smemo in se v tem oziru ne smemo primerjati niti s sosednjimi Štajerci, kaj šele s Tirolci, Čehi itd. Pri teh je sadjarstvo glavna, pri nas najzadnja, najbolj postranska panoga.“

PODLISTEK.

Luterani v Kranju.

Spisal A. Koblar.

(Dolge.)

V dobi, ko je bilo v Kranju luteranstvo v cvetu, še ni bilo prav določeno, če ima nad kranjsko župnijo vrhovno duhovsko oblast ljubljanski škof, ali oglejski patrijarh. Tačas avstrijska vlada tudi ni nič kaj z veseljem gledala tuje duhovske oblasti v deželi. Zato patrijarhi in njihovi namestniki niso radi prihajali na vizitacije v naše kraje. To je bilo luteranom všeč, ker so bile župnije, ki so spadale pod Oglej, brez prave opore.

Na god župnih patronov (31. maja) l. 1581. je vendar enkrat imel v Kranju birmo in vizitacijo kotorski škof Pavel Bizancij kot generalni vikar patrijarha Grimmana. O Kranju je sporočil patrijarhu, da je zelo lepo in obljudeno mesto, a večinoma lutrovsko. Pridobil je katoličanom neko cerkev v mestu, katere so se pa po njegovem odhodu luterani zopet polastili.

L. 1593. je pa poslal papež Klemen VIII. škofa Frančiška Barbaro, ki je postal pozneje oglejski patrijarh, na vizitacijo v avstrijske kraje, ki so spadali pod oglejsko škofijo. Prišel je škof Barbaro kot vizitator tudi v Kranj. Pohvalil je krasno župno cerkev. Trdo je prijel vikarja Frančiška Steinmetza (Lathomus) in ga zaradi nerednosti odstavil. Vikar je v cerkvi s solzami spoznal svoje zmete. V Preddvoru, ki je spadal pod kranjsko župnijo, je postavil novega kurata. Spangenbergove luteranske postile je ukazal sežgati.

Namestu Steinmetza je ljubljanski škof postavil l. 1595. za vikarja v Kranju cerkljanskega župnika Krištofa Treiberja, kar pa luteranom ni bilo všeč. Ko je škof Tavčar poslal o sv. Juriju v Kranj svojega komisarja, ki naj bi izročil novemu vikarju župnijo, so luterani vzeli vikarju ključke župne cerkve in so cerkev zaprli, da se dlje časa potem ni mogla v njej opravljati božja služba. Zaradi tega groznega nasilstva je nastala dolga pravda, ki se je vlekla kakor morska kača. Dne 13. maja je pisal cesar Maksimilijan kranjskemu vicedomu, da se je pritožil škof Tavčar in da naj se store potrebni koraki zaradi onih ključev. Potem je pa 5. junija l. 1595. pisal vicedomu nadvojvoda Ferdinand: „Škof je postavil za Kranj izvrstnega duhovna Treiberja, kateremu so luterani vzeli ključke župne cerkve. Zato naj gresta gorenjski naddijakon in vicedom v Kranj, naj mestnega sodnika in svetovalce zaslišita, vikarju cerkev odpreta in krivce kaznujeta.“ Stvar je šla pred deželno sodišče. Dne 31. avgusta 1595 sta oskrbnik deželnega glavarstva Nikolaj Bonhomo in baron Jurij Kisel izdala odlok, da naj sodnik in svetovalci v Kranju, ki so nekaj tednov obdržali cerkvene ključke, plačajo 500 dukatov globe. Vsled pritožbe so bili Kranjci vnovič zaslišani 19. decembra 1595. Zahtevali so pa, da naj škof Tavčar, ki je bil tajni svetnik nadvojvodin in namestnik nižjeavstrijskih dežel, pride pred njihovo sodišče, in so določili za obravnavo dan 18. (mesec ni znan) v letu 1596. Ker so isti čas Turki napadli deželo, se je škof opravičil, da ni mogel priti, in je v dopisu omenil, da bodo o vseh svetih l. 1596. dvorne in deželne sodbe v Gradcu, kjer se bo itak govorilo o kranjski zadevi. Kakšna je bila justica v tistih časih, nam

dokazuje to, da je bil dan za zaslišanje krivcev določen še večkrat v teku leta 1597., pa vedno zopet odložen. Če je bil sploh kdo kaj kaznovan, iz naših virov ni znano.

Predikant Jernej Knaffel je bil okoli l. 1590. odšel iz Kranja v Karlovec. Po smrti superintendenta Krištofa Spindlerja je bil l. 1591. postavljen za predikanta v Ljubljani. Potem je nekaj let živel zopet na Brdu. L. 1599. je bila kranjskemu meščanu Juriju Heinricherju od nadvojvode naložena globa, ker je dal svojega otroka Knaffla na Brdu evangeljski krstiti. Deželni stanovi so pa prosili dne 13. oktobra 1599 kranjskega mestnega sodnika, naj nikar naložene globe precej ne iztirja, ker se bo vložila za Heinricherja prošnja na nadvojvodo, da se mu kazni spregleda. Dne 4. novembra 1599 je bilo Nikolaju baronu Brdskemu ukazano, da naj proč spravi predikanta Knaffla, ki že veliko let biva pri njem. Knaffel je nato odšel z Brda. L. 1601., ko je bil že z Brda pregnan, se je še držal v Trziču. Po noči je imel po hišah v trgu shode in je še hujše deloval, kakor poprej v Kranju.

Ali luteranom so se iztekle ure. V Ljubljani je postal v stolni cerkvi pridigar slavni Tomaž Hren, ki je po Tavčarjevi smrti (umrl je Tavčar 24. avgusta 1597) postal ljubljanski škof. L. 1598., ko je bil za sodnika v Kranju Jakob Olben, je vikar Primož Treiber v župni cerkvi s prižnice oznanil, da je pod kaznijo prepovedana v Kranju evangeljska služba božja in pokopavanje mrličev z evangelijskimi (luteranskimi) obredi. Tačas so tudi odpravili predikante in luteranske učitelje iz Ljubljane in škof Hren je l. novembra slovesno vzel v posest gnezdo luteranov, špitalsko cerkev. (Konec prih.)

Poleg kmečkega trgovskega združenstva je pa jako važen faktor tudi produktivno združenstvo. Tega je pri nas jako malo. Kako je pa pomembno, se vidi lahko v Kropi, Stražišču, še lepše pa v Mirnu na Goriškem. Pri nas smo sicer na vseh poljih kopirali Darmstadt, vendar pa nismo še sem zanesli kmečkih produktivnih zadrug v večji meri. Koliko imajo na Nemškem zadrug za fabrikacijo umetnih gnojil, ki, kljub vsemogočnim sindikatom tvornic za umetna gnojila, prav lepo uspevajo. Na Kranjskem se porabi letno gotovo okrog 150 vagonov umetnih gnojil. Večino teh dobimo iz Nemčije preko Trsta, tako da stane pri nas gnojilo skoro še enkrat toliko, kakor na mestu tvornice. Ni čudno, če je pri nas povrnitev stroškov za gnojilo marsikdaj dvomljiva in se tudi kmetje ne poslužujejo umetnih gnojil v toliki meri, kakor bi bilo želeli. Ali bi se ne moglo poskusiti tudi pri nas s kako tako zadrugo? Imeli bi dvojen dobiček: ves denar za gnojila bi ostal doma in domači ljudje bi zaslužili z napravljanjem gnojil.

Slovenski kmet je po naravi izredno bistrega uma in je tudi skoraj vsak že rojen trgovec. Ali našim ljudem manjka šole, strokovne izobrazbe. Zuabiti je ravno bistroumnost vzrok domišljivosti, da se mnogi čutijo že dosti učene in se včasih pojavi odpor proti večji izobrazbi v kmečkih stvarih. Tuintam vidimo, da se razmere boljšajo, ne more se pa reči, da smo že ondi, kjer bi lahko bili. Preustrojiti treba naše ljudsko šolstvo in še več storiti za strokovno izobrazbo bodočih gospodarjev, pa tudi poslov. Ne pozabi naj se, da se za to izobrazbo pri mladini največ doseže v odločilni dobi med 14. in 18. letom starosti.

Jako važno, a pri nas popolnoma zanemarejeno je posredovanje kmečkega dela. „Dolenjske Novice“ so o tej zadevi zadnji teden prinesle poseben članek in hočejo storiti praktičen korak naprej, ko objavljajo to-le: „Kdor želi delo, naj pošlje v pismu znamko za 20 vin. in pove svoj naslov in kakšno delo in kje ga želi dobiti. Istotako pa naj tudi kmetje, ki iščejo delavcev, pošljejo za vsakega delavca v pismu znamko za 20 vin. in povejo svoj naslov in kakšnega delavca in za kdaj ga iščejo in po čem ga plačajo. Seveda velja to-le za kmečko delo; vsaka objava za enega delavca stane torej 20 vin.“ — Pod istimi pogoji je podobne inserate pripravljen sprejemati tudi „Gorenjec“.

To so tedaj, ako pustimo na strani obojno poglavje o hrepenanju po vživanju svobodne ljubezni in alkohola, glavni vzroki izseljevanju. Kadar bodo ti odstranjeni, takrat, tako smemo upati, bodo naši ljudje rajši ostajali doma, kakor pa bežali v tujino. Sedaj ko se je kranjski deželni odbor tako odločno zavzel za povzdigo kmečkega stanu, smemo upati, da se bo pri nas to vprašanje začelo ugodno reševati in da se bo doseгла večja rentabiliteta naših kmetij.

Shod na Šenturški Gori.

Naš deželni poslanec g. profesor Evgen Jarc je priredil v nedeljo 19. aprila popoldne tu dobro obiskan shod. Na dnevnem redu je bilo poročilo o delovanju S. L. S. na Dunaju in v Ljubljani. — Shodu je predsedoval č. g. župnik Čebašek, ki je podelil besedo g. poslancu Jarcu. Gospod poslanec je v izbranih besedah pozdravil vse navzoče, posebno ženstvo, ki se je tudi v velikem številu udeležilo shoda. Zagovarjal je v govoru davek na žganje, o katerem liberalni oštirji tako kriče. Ta davek je v zvezi z mnogimi drugimi davki, n. pr. z davkom na fina vina, na avtomobile, dirkališke stave, in z drugimi. Ni res, da so s tem davkom obremenjeni kmetje in nižji sloji, ampak nasprotno: nižji sloji bodo plačevali 6—8 %, višji, to je bogataši, pa nad 35 % več kot do zdaj. Klub poslancev S. L. S. je v zvezi z nekaterimi drugimi poslanci stavil predlog, da naj bi bilo davka prosto ono žganje, ki ga kmetje doma skuhamo. Žal, da naši s tem pred-

logom niso mogli prodreti. — Potem je g. poslanec prešel na delo S. L. S. v deželnem zboru. Ob času liberalne in nemških posestnikov vlade v deželnem zboru je znašala podpora za zboljšanje živinoreje včasih 600 K — zdaj znaša 40.000 K. Liberalci kriče zaradi naklad na meso. Te naklade znašajo cel vinar pri kilogramu. V resnici so prave naklade na meso naredili mesarji, ki na eni strani hočejo vsled male deželne naklade kupovati živino ceneje, na drugi strani pa meso dražje prodajati. S. L. S. je dosegla, da so se vpeljali razni tečaji, n. pr. tečaj za prvo pomoč pri živini, gospodinjski in drugi tečaji. Pri tej točki je gospod poslanec prav toplo priporočal, naj bi se tudi na Šenturški Gori priredil gospodinjski tečaj. Šlo bi popolnoma lahko, stroškov skoraj ni. Navzoča učiteljica gđ. Sajovic je izjavila, da prepusti za tak tečaj kuhinjo in eno sobo drage volje za pouk. — G. poslanec je omenil, da je njegova stranka dosegla velike podpore za vodovode in kapnice. Zadnja točka programa se je tikala ceste na Šenturško Goro. Pri predzadnjem tukajšnjem shodu g. poslanca se je govorilo o tem, da bi se započela akcija za cesto iz Kamnika čez Šenturško Goro v Cerklje. Okrajna cestna odbora v Kranju in Kamniku sta nato dejala: ne! In stvar je padla v vodo. Omenjena okrajna cestna odbora v doglednem času najbrže ne bodeta drugega mnenja. Stvar se pa da narediti na drug način. Poprave potrebna je samo pot od Flegarjeve gostilne do doline. Druga že še gre. Prizadete vasi naj izvolijo odbor, ki naj naredi na deželni odbor prošnjo, da pride iz Ljubljane deželni inženir, ki bo naredil načrt in proračun. Na podlagi proračuna bi potem prosili za podpore. Dežela bi dala kakih 30 %, nekaj bi dal tudi cestni odbor za kranjski okraj. Gospod poslanec bi sam naredil potrebne korake, da bi bile podpore kar največje. Iz podpor bi se potem kupilo orodje, kamenje, dinamit in drugo; občina naj bi kupila svet. Pri prekladauju in popravljanju ceste bi delali posestniki sami. Zato bi bil primeren čas jeseni in pozimi, ako bi ne bilo preveč snega, in zgodaj pomladi, ko še ni dela na polju. Kar bi po nakupu orodja, dinamita in drugih stvari ostalo še denarja iz podpor, bi se dala mala plača posestnikom-delavcem, n. pr. 1 K na dan. Seveda ni to plača, ki bi bila primerna sedanji dobi, pomisliti pa je, da bodo posestniki delali sami zase, ceste ne bo treba tolikokrat popravljati in nasipati, in, kar je glavno, bila bi lepa cesta v dolino brez velikih stroškov narejena.

Predsednik shoda č. g. župnik Čibašek se je nato v imenu navzočih zahvalil g. poslancu za njegovo požrtvovalno delovanje v korist naše fare. Obljubil je, da Šenturšani ostanemo zvesti g. poslancu, pa naj nasprotniki kriče in lažejo, kakor smo bili, zvesti pristaši S. L. S. Pozival je, naj se zdaj pokažejo oni, ki na naši stranki vidijo vse črno, in naj povedo gospodu poslancu v obraz, s čim niso zadovoljni. Gospod poslanec bi jim rad pojasnil vsako najmanjšo stvar, da bi bilo enkrat konec obrekovanja in klevetanja. Oglasil se ni nihče. Seveda, sove pridejo z nočjo!

Razšli smo se potrjeni v zaupanju do poslancev S. L. S. Gospodu župniku kličemo: „Le krepko po začrtanem potu naprej! Šenturška Gora je za Vami!“ In g. poslancu Jarcu: „Da se kmalu zopet vidimo!“ Šenturšani.

DOPISI.

Brezje. Prihodnjo nedeljo, 3. majnika, bo presv. gospod knezoškof ljubljanski blagoslovil nove orglje v romarski cerkvi Marije Pomočnice na Brezjah. Ob 10. uri bo pridiga, nato blagoslov orgelj in pontifikalna maša.

Jeseniška župnija je podeljena č. g. Ivanu Prijatelju, dosedaj kapelanu pri Dev. Mariji v Polju. Novi g. župnik je že služboval kot kapelan na Jesenicah.

Podbrezje. Tukajšnji krojač Ludovik Fabijan je bil obsojen v Ljubljani na 4 mesece. Fabijan se večkrat spre s svojo ženo. Na pepelnico je ženi grozil z nožem. Ta je zbežala in se skrila.

Fabijan je potem grozil, da se bo tistemu, ki skriva ženo, „posvetilo“, kar je sosede, ki imajo večinoma slamnate hiše, jako razburilo. Fabijan se je izgovarjal, da je bil pijan, a mu sodišče ni verjelo.

Žirovnica. V nedeljo zjutraj so našli ubitega Jožefa Malija, uslužbenca pri deželni elektrarni. Dobili so ga pred Šimnovo gostilno. Na glavi je imel rano, kakor se sklepa, prizadejano z železnim drogom. Orožniki so aretirali nekega osumljenca z Breznice.

Gorje-Bled. V nedeljo 3. maja popoldne se bo vršil v društveni dvorani delavski shod. Govorila bosta gospoda Ivan Zajec, deželni odbornik, načelnik Jugoslovanske Strokovne Zveze iz Ljubljane, in Ivan Piber, župnik in deželni poslanec, o zavarovanju in zavarovalnicah. Na shod so vabljeni vsi: delavci, kmetje in obrtniki, zlasti je pa želeli, da se ga udeležijo člani Jugoslovanske Strokovne Zveze, domači in okoliški. — Hudournik Buden, kateri je pred nekaj leti napravil toliko groze in škode, se letos uredi in uravna do konca. Struga se očisti, meline se zapleto in zasade z vrbovjem.

Mojstrana. Pred deželnim sodiščem je bil obsojen Janez Škantar, tukajšnji sedlar, na 6 mesecev težke ječe, ker je svojo mater, ki ga je svarila, naj ne zapravlja z žganjepitjem, hudo pretepel.

Sora. Anton Jamnik, zidar, je dobil pred deželnim sodiščem 6 mesecev težke ječe. Mož je opeharil posojilnico v Stari Loki na zvit način. V zemljiški knjigi je dobil posestni list za premoženje svojega brata. S tem listom se mu je posrečilo dobiti pri imenovani posojilnici posojilo 400 K. Toda kmalu se je izvedelo in Jamnika so zaprli. Posojilnice naj ne izplačajo denarja prej, predno ni vknjižba rešena in vsak ugovor izključen.

Kamnik. Tukajšnja podružnica „Slov. Straže“ priredi dne 3. maja v hotelu „Krištof“ narodno-obrambno veselico.

Iz Selc. Zadnjo nedeljo je naše izobraževalno društvo priredilo „Jurija Kozjaka“ ob veliki udeležbi. Fantje, „fest“ ste napravili; hvala vam za lep užitek! Društva, ki izhajate brez prav nepotrebnih mešanih iger, sezite po tej igri! Takih rabimo! — Majnika meseca obhajata naša moška in materska Marijina družba desetletnico. Križev teden pride dr. Zdešar, ki bo imel za vse štiri Marijine družbe duhovne vaje. Na Vnebohod bo „ta velika“. Obilo sadu!

POLITIČNI PREGLED.

Bolgarov ne bo v Ljubljano. Letos bo v Ljubljani vsesokolski zlet. Bolgarski Sokoli (Junaki) so pa sklenili, da se tega zleta ne udeležijo. Ko so imeli lansko leto Bolgari vojno s Srbi, so slovenski sokolski listi, kakor „Dan“, „Narod“, „Ilustrovani tehnik“ itd., Bolgare napadali, zato so ti prekinili vsak stik z vsesokolstvom. Tudi Poljakov ne bo v Ljubljano, ker so povabljeni Rusi. Tudi na podlagi vsesokolstva se slovanska vzajemnost ne doseže. Obljubili so pa, da pridejo na izlet nekateri zastopniki tujih narodov, ki ljubijo svobodomiselnost slovenskih „Sokolov“.

V Zagrebu je dne 26. aprila umrl dr. Juraj Posilovič, star 80 let. Zagrebški nadškof je sedaj postal dr. Anton Bauer, prijatelj Slovencev.

Nova vojna ladja. 22. aprila so spustili v Tržiču na Primorskem v morje našo novo križarko „Saida“.

Konkurz svobodomiselstva. Angleška in Nemčija sta se dogovorili, da si bodeta razdelili portugalske kolonije, to je posestva portugalske republike v Afriki in Aziji. L. 1909. je zavladovala na Portugalskem svobodomiselstvo. Pregurali so kralja in proglasili republiko. Sedaj so prišli tako daleč, da se tuje države javno posvetujejo, kako si bodo razdelile njihovo državno posest. Dogovor med Nemčijo in Anglijo se glasi, da si razdelita kolonije takoj, ko Portugalska ne bo mogla več vzdrževati reda v teh pokrajinah. Toda portugalska vlada vzdržuje le z najsirovejšo silo komaj red doma, zato se utegne kmalu zgoditi, da si bodo Nemci in Angleži razdelili kolonije. Za ta slučaj bi dobila Portugalska nekaj odškodnine v denarju.

Pomorščaki štrajkajo. Moštvo in častniki trgovskih ladij so začeli štrajkati v Bilbau na Španskem.

Proti naši industriji. Naša industrija je že mnogo tal izgubila na Balkanu. Sedaj delajo ruski lastniki predilnic na to, da odvzamejo cel Balkan našim in nemškim tovarnam, kakor se jim je že posrečilo v Romuniji.

Vse obolelosi
sopilnih organov

oslovski kašelj, navadni kašelj, prehlajenje, influenza in

Dobi se v K. 4. v vseh lekarnah.

pljučne bolezni

naduha zdravijo številni
zdravniki in profesorji vedno z

SIROLIN "ROCHE"

Iz delegacij. Prestolonaslednik Franc Ferdinand je otvoril delegaciji s prestolnim govorom v Budimpešti. Za predsednika avstrijske delegacije je bil izvoljen grof Sylva-Tarouca, za podpredsednika Poljak dr. Leo. Nadalje so bili izvoljeni v odseke: za zunanje zadeve dr. Šusteršič in dr. Korošec, za bosenske zadeve dr. Korošec in dr. Laginja, v finančni odsek dr. Korošec, v vojni odsek dr. Korošec in dr. Šusteršič, v peticijski odsek dr. Laginja. Grof Berchtold je delegatom predložil rdečo knjigo, v kateri so uradne listine v zadevi balkanske krize. Sicer se pa doslej iz govorov v delegacijah ni prav nič novega izvedelo. Višji krogi so molčeči. Da je pa Albanija nova država in da v nji vlada knez Wied, je znano bilo že prej, kakor tudi to, da nam bo morje zopet požrlo kake pol milijarde.

Odstopi ministrov so na dnevnem redu v novi evropski državi Albaniji. Pretekli teden je zopet odstopil naučni minister Turtulis. Imel je čuden delokrog, ker v Albaniji ni nobene državne šole.

Galicijsko blato. V Galiciji je obtoženih 1050 oseb, ker so pomagale spravljati mladoletne, vojaškim dolžnostim podvržene fante v Ameriko. Ker spadajo taki pregreški pred zborna sodišča, bodo gališki državni pravdniki pravi reveži, ker bodo morali obtoževati tolike množice.

Za Husov spomenik v Pragi je „Slovansko dobrodelno društvo“ v Petrogradu darovalo 1500 kron. Ako bodo Pravoslavni hodili za Husovci, kmalu njihova vera ne bo pravoslavna, ampak krivoslavna.

NOVIČAR.

Nezgodna škofa Karlina. Tržaški škof g. dr. Karlin je potoval prejšnji teden v Rim. Med potjo mu je bila na železnici ukradena torbica, v kateri je imel nekaj denarja in škofovske insignije: dva škofovska križca in prstan. V Rimu je naznanil zadevo oblastem, a iskanje je ostalo brezuspešno. Ko je prišel Presvetli v avdienco k sv. Očetu, se je nemalo začudil, ko mu je sv. Oče, ki je bil že izvedel o ti tatvini, podaril dragocen prstan in verižico s križcem.

Marijine kravice. V zadnji štev. smo poročali, kako psuje glasilo liberalnih trgovcev, „Slov. Narod“, članice Marijinih družb s „kravicami.“ „Narod“ je v 92. št. pojasnjeval, da je to čisto nedolžen izraz in primeren za Marijine družabnice. Tej nesramnosti naj naše Marijine družbe dajo primeren odgovor.

Ali je nevednost ali je hudobija? Po maniri liberalnih listov se huduje „Sava“ nad ljubljanskim škofom in pravi, da je škof še zadnje ostanke slovenskega jezika iz cerkve pognal in da je slovensko petje popolnoma odpravljeno iz cerkva ljubljanske škofije. Ljudje, ki so brali dotični odlok sv. stolice, razglašen po časnikih, in ljudje, ki hodijo v cerkev, vedo dobro, da to ni resnica, kar piše „Sava“. Prav mogoče je, da je tedaj raca pripluta po „Savi“ vsled nevednosti urednikov, ki ne hodijo več v cerkev in ki ne vedo, kaj se ondi godi. V tem slučaju bodo od svojih krščenic izvedeli, da se po cerkvah ljubljanske škofije še vedno slovenski poje in pridiguje. Če je pritisnila hudobija, pa seveda ne bodo ničesar preklicali.

Mešanje pojmov. Poslanec dr. Ravnihar je te dni Štajercem na shodu v Mariboru razkladal politične težave kranjske narodno-napredne stranke ter prišel do bistroumnega zaključka, da sta pojma „narodni“ in „napredni“ dandanez istovetna pojma. Ali je to resnica? „Napredni“ in „liberalni“ sta že bolj istovetna pojma tudi pri slovenskih liberalcih. Ti bi pač radi, ker so v veliki zadregi, pod isti klobuk spravili še pojem „narodni“. Nekdaj so liberalci delali razloček, ko so, sklenivši zvezo z Nemci, dobro čutili, da je ta zveza malo narodna, in se je stranka začela imenovati narodno-napredno, ali pa samo napredno stranko. Ker jih je ljudstvo zapodilo nazaj, hočejo pa na mejah naprednosti deti v pokoj in ljudem pojme mešati pod narodno krinko — za svobodomiselstvo.

Kdo piše proti učiteljem? „Slov. Narod“ je dne 28. aprila prinesel nesramen napad na učiteljstvo v Šentvidu nad Ljubljano. Govori v dopisu o zabutih in posurovelih ljudeh, ki le popivajo po gostilnah, za šolo se pa ne brigajo. To je pač bilo pisano v politični strasti, in škodoželjnosti, ker učiteljstvo v Šentvidu ni liberalno. Osebna gonja je pri liberalcih domača stvar.

Belokranjska železnica. V soboto po Vnebohodu, 23. t. m., bo prvič stekel vlak po Beli Krajini. Od Karlovca pa do kranjske meje pri Bubnarcih že piska lokomotiva, od 23. dalje bo pa vozil vlak od Novega Mesta do Karlovca. V Beli Krajini bodo ta dan slovesno praznovali.

Shod Slovencev v Velikovcu. Koroški Slovenci so priredili pretekli teden v Velikovcu velik shod proti nemškemu nasilstvom na Koroškem. Udeležilo se je shoda okoli 400 mož. Govorila sta gg. dr. Brejc in mons. Podgorc. G. dr. Brejc je z imeni našteval, koliko koroških Slovencev ni dobilo doma državnih služb, ampak so morali itizven dežele, nasprotno so pa nemški

nacionalci, ki vladajo na Koroškem, nastavljali na uradniška mesta tujce, če so trobili z njimi v en rog. G. dr. Brejc je tudi povedal, da so nemški nacionalci na svojem shodu v Sinčivasi metali Slovence ven, ker so klicali „Živio cesar Franc Jožef“. Nemški nacionalci delajo na razpad Avstrije, mi smo pa, je rekel, tej državi zvesti in nimamo drugod, ne pri Prusih, ne pri Lahih, ne Srbih, ne Madjarih ničesar iskati. Nemški nacionalci hočejo Avstrijo zato upropasti, ker je njena vladarska rodovina zvesta katoliški veri.

Gospodinjki tečaj na Rupi se je zvršil zadnje sredo. Gdč. voditeljica Jaklič je dosegla najlepše uspehe, katerih se vesele dekleta in njihovi starši. V lepem šotoru je bil obed. Popoldne je krasna predstava igre „Na kresni večer“ očarala goste. Ta igra se bo ponovila v nedeljo popoldne ob 1/2 4. uri. Videla se bo tudi še razstava ročnih del, tečajskih gojenk, kar je vredno pogledati. V nedeljo tedaj na Rupo!

Poroke v Kranju. Gospod Joško Majdič, trgovec v Kranju, bo prihodnje sredo poročen z gdč. Ano Sajovičevno. Gdč. Franica Pollak iz Kranja se bo omožila z gosp. Rudolfom Strgarjem, železniškim asistentom v Škofji Loki, gospa Ivana Colnar v Kranju z g. Albinom Anderwaldom iz Ljubljane.

„Živinorejska zveza na Homcu“ bo tudi letos sprejemala plemensko živino na pašo na Kriško planino. Člani živinorejskih zadrug v kamniškem glavarstvu naj priglase živino pri zvezi na Homcu.

Premovanje goveje živine. Kranjski deželni odbor priredi te dni premovanje goveje živine: v Vipavi dne 7. maja, v Senožečah dne 8. maja, v Grahovem pri Cirknici dne 9. maja, Boh. Bistrici dne 11. maja, v Kranjski Gori dne 12. maja, v Žireh dne 14. maja in v Trziču dne 16. maja. Premovanje se bo vršilo vsakikrat ob 10. uri dopoldne. Premovali se bodo biki, krave s teleti in brez telet ter lepe telice. Premovanja se lahko udeleži vsak živinorejec iz občin bližnje okolice, ki je najmanj pol leta lastnik k premovanju prignane živine. Poleg premij se bodo delile tudi diplome onim živinorejcem, ki razstavijo v posameznih vrstah po več najlepših živali.

Smrtno ponesrečil je na Koroškem Artur Dreher, sin znanega bogataša in lastnika več pivovarnic. Avtomobil je zadel v drevo in se razbil. Dreherja so prepeljali v celovško bolnico, kjer je umrl. Šofer je bil težko ranjen.

Linjski kapitan (polkovnik) pri vojni mornarici je postal g. Alojzij Šusteršič, brat g. deželnega glavarja dr. Šusteršiča.

Nezgodna. Pred prečnico železniškega prelaza je stal vprežen konj posestnika Seliškarja z Dobrove pri Ljubljani. Ko je prihajal vlak, je konj rinil naprej in zlomil prečnico. En kos lesa je odletel v nogo čuvaju, ki je zraven stal, in ga je poškodoval.

Vojska jim je všeč. V Glaču so se v neki gostilni zaradi dekleta sprli z vojaki. Pijani vojaki so se zgrabili, enega tovariša ubili, šest pa nevarno ranili. Razbili so tudi vso gostilniško oropno.

Krasno pomlad imamo letos. Sadno drevje prav dobro kaže. Češnje, češplje, jabolane, hruške so v najlepšem cvetju; marelice ob zidovih so pa že zelo debele. Kmet je zadnje dni s strahom gledal lepo jasno nebo, ker so travniki in polja potrebovali dežja. Danes je, hvala Bogu, prišel zaželeni dež.

Velikansko sleparstvo. V Brusiju v Belgiji so zaprli borzna mešetarja Collea in Decosa, ker sta poverila za 3 milijone vrednostnih papirjev in osleparila neko francosko grofico za premoženje, vredno 600.000 K.

Iščemo boljšega vpokojenca, ki bi se nastanil v krasnem kraju, če le mogoče duhovnika. Dotičnik dobi mnogo ugodnosti. Pojasnila daje „Slovenska Straža“ v Ljubljani.

Krojač ali črevljar, ki bi imel veselje tudi do organizacije, dobi v večjem kraju, kjer je velika slovenska naselbina, jako ugodno stališče. Vprašanja in ponudbe na „Slovensko Stražo“ v Ljubljani.

Na tedenski semenj v Kranju dne 27. aprila je bilo prignanih:

domače govede	116	za pitane vole	86 v
bose nske	—	za srednje pitane vole	80—84
hrvaške	—	za nepitane vole	76—78
telet	7	za teleta	1— K
domačih prašičev	79	za pitane prašiče	1·14
hrvaških	—	za prašiče za rejo	2·70
domačih koz	—	za bosenske goved	0—
domačih ovac	—	za domače ovce	0—
Za 100 kg:			
pšenice	25—	K detelja	1·50 K
rži	22—	seno	7—
ječmen	20—	pšenična moka	kg 0·43
oves	17—	kaša	0·32
koruza	18—	ješprenj	0·28
ajda	25—	maslo	2·80
proso	20—	jajce	0·06
krompir	4·20	drva (trda) (klaftra)	18—
fižol (rdeč)	30—	drva (mehka)	9—
koks	34—		

NOVEJŠE VESTI.

Občni zbor „Tiskovnega društva“ v Kranju je preložen na dan 25. maja.

Dunaj. Cesarjevo zdravje je vedno boljše.

Svetovni mirovni kongres bo letos na Dunaju od 15. do 19. septembra.

V Petrogradu je bil včeraj strašen vihar in snežni metež.

Berkley na Angleškem. V tukajšnjem rudniku je zasulo 178 rudarjev, ker je nastal ogenj.

New-York. Vstaši so zasedli Tampico in se nočejo bojevati z vladnimi četami proti Amerikancem. V mestu Mehiki je položaj obupen. Huerta bo odstopil.

RAZNOTEROSTI.

Trgovino z dekleti so zasledili v Trstu. Policija je dognala, da so mornarji parnika „Samos“ iz Pireja na Grškem zvalili več deklet na parnik. Dekletom so obljubljali sijajne službe. Izročali so jih pa v javne hiše na Grškem. Zapri so dva lopova. Dekleta so rešili.

Dvestoletnica kmečkega punta. L. 1714, so se na Goriškem kmetje uprli svoji gosposki, ki jih je tlačila in jim kratila pravice. Gosposki je prišlo na pomoč vojaštvo in tako je ta punt nesrečno končal. Nekaj puntarjev je bilo potem obešenih, nekaj pa obsojenih v ječo, a so bili že l. 1716. pomiloščeni in izpuščeni iz ječe.

Priporočljiv blagajnik. Blagajnik Okrajne blagajne v Bistrici na Moravskem, Fialla, je poveril 25.000 kron. Fiallo so zaprli.

Žalostna desetletnica. Dne 13. t. m. je preteklo 10 let, kar je pred Port Arturjem zletela v zrak ruska vojna ladja „Petropavlovsk“, na kateri sta se nahajala podadmiral Makarov, poveljnik ruskega brodogoja, in pa slavni ruski slikar Vereščagin.

Velik požar. V Nachodu na Češkem so zgorela skladišča predilnice Pick. Škode je bilo 600.000 K.

Železniške delavnice zgorele. V Debrečinu na Madjarskem je zgorelo pet železniških delavnic. Zgorelo je tudi 120 osebnih in tovarnih vozov. Škode je 3 milijone kron.

Rusija za treznost. Ruska vlada je določila nekaj dni, v katerih se ne sme prodajati opojnih pijač. Tak dan je bil tudi 22. april. Ker ta dan niso dobili „vodke“ je stopilo v Petrogradu 8000 delavcev v štrajk. Kako se v Rusiji izpolnjujejo postave, pričja to, da so za velikončne praznike, ob katerih se ni smelo prodajati alkohola, pobrali po petrograjskih cestah nad 200 pijancev.

Laška navada. Trije maskirani roparji so napadli poštni avtomobil, ki vozi iz Trapani v San Giuliano, in odnesli 150.000 fir.

Ukradene vojne ladje. Kar se še ni dogodilo na sveiu, se je zgodilo v francoski luki v Toulonu. Po noči je zmanjkalo dveh obrežnih torpedovk. Drugi dan so dognali, da ji je odvedel neki parnik.

Gibanje ljudstva. Na 1000 prebivalcev je bilo leta 1910. rojenih: v Rusiji 44, v Bolgariji 42, v Romuniji 39, v Srbiji 38, v Avstriji 33, na Ogrskem 36, v Italiji 33, na Španskem 33, v Nemčiji 30, v Švici 25, v Belgiji 24 in na Francoskem 20. Umrlo jih je pa od 1000 prebivalcev: v Rusiji 30, v Bolgariji 23, v Srbiji 22, na Ogrskem 24, v Avstriji 23, na Francoskem 18, v Nemčiji 16, na Angleškem 14. Najbolj se v Evropi ljudstvo množi v Bolgariji in Rusiji, najmanj pa na Francoskem.

Steckenpferd miljno-mlečno milo

od Bergmann & Co., Tetschen ob Elbi

je čedalje bolj priljubljeno in razširjeno radi priznane vpliva proti pegam in dokazane nedosegljive vrednosti z ozirom na negovanje kože in telesne lepote.

Tisoči priznalnih pisem. Mnogoštevilna odlikovanja! Pazite pri nakupu izrecno na znamko „Steckenpferd“ in na celi naslov. Cena 80 vin. v lekarnah, drogerijah in parfumerijah itd. Istotako priporočila vredno je tudi Bergmannovo miljno mazilo „Manera“ za ohranitev lepih in nežnih ženskih rok. Cena 70 v za tubo.

Ganglional

je iz najboljših rastlin in po lastni sestavi pripravljen čaj, kateri se rabi z vspehom kot

domače sredstvo proti živčnim obolecistim.

Učinek tega čaja se pokaže posebno v tem, ker umiri živce, lajša bolečine, redi kri, odpravi kče, povrne spanec, sploh vpliva kar najbolj na telesno moč in dobro razpoloženje, kakor tudi na prebavo.

Ganglional se dobi pristen edino le pri c. in kr. dvornem in komornem založniku

JULIJU BITTNERJU, lekarnarju

Reichenau, Nižje Avstrijsko.

Cena eni škatlici z natančnim navodilom 3 krone. Dobi se pa tudi v vseh lekarnah, drugiče pa od zgorajšnje lekarnarje proti pošiljavi 3 krone poštnine prosto.

PISARNA
za urejevanje splošnih
gospodarskih zadev
J. Rozman, Kranj.

- I. Denarni promet:** Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
- II. Informacijske zadeve:** Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
- III. Izterjevanje terjatev:** Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami:** Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komerc. zadeve:** Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti** v vseh navedenih zadevah. — Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 129 52—30

Singer

šivalni stroji so neprekosljivi v trajnosti in vsestranski uporabi.

Singer

šivalne stroje dobite samo v naših prodajalnah z „S“ izveskom.

SINGER Co. delniška družba
 :: :: šivalnih stojev. :: ::
 KRANJ, Glavni trg št. 119.

Gostilna s kmetijo
 na Spodnjem Štajerskem.

Križišče treh železnic, vsled tega zelo velik promet.

Lepa enonadstropna hiša, 4 gostilniški prostori, 7 sob, kuhinja, velike kleti itd., hiev in gospodarsko poslopje, gostilniški vrt, 15 johov njiv, travnikov z mnogimi sadnimi drevesi in gozd.

Velik promet s prodajo pijač!
 Tudi za trgovca zelo pripravno.

Cena 40.000 K,

predplačila treba samo polovico. Direktni kupci dobijo pojasnila brezplačno in naj se obrnejo na „Die Verwaltung des «Realitäten-Markt» Gradec, Hamerlinggasse 6.“

Dobro, naravno, zdravo istrijsko

črno **VINO** belo

od 34 vinarjev liter naprej se, dobi pri

V. Sandalj
 Lupoglava, Istra.

164 10—9

Vzorci na zahtevo brezplačno in poštnine prosto.

Vsem županstvom se uljudno naznanja,
 da se dobijo
tiskovine za razredovanje konj
 v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju.

Senzacionalni naravni pojav dvajsetega stoletja!
 Opozarjam na to, da nočem tem potom napravljati nikake plačane reklame, kakor je navadno v takih slučajih, ampak naznanim vsakemu popolnoma brezplačno, kako sem popolnoma ozdravila svojo
dolgoletno težko pijučno bolezen
 naduho in oslovski kašelj. — To domače sredstvo si lahko vsakdo prav poceni preskusi. Pošljite kuverto z znanjko 10 vinarjev za odgovor
 Gospa B. KOLENSKA, WRŠOVICE pri Pragi, Češko.

Zmožne, solidne potnike

za prodajo poljedelskih strojev in motorjev se išče.
 Ponudbe pod „Maschine“ sprejme anončna ekspedicijska
 Edvard Braun, Dunaj I. Rotenturmstrasse 9.

LOV na gamse

s približno 1000 johov lova
 v najlepšem kraju Gorenjske
se odda.

Natančneje pri upravi „Gorenjca“.

Naznanilo preselitve brivnice.

Slavnemu občinstvu iz mesta in z dežele vljudno naznanjam, da sem se preselil
v hišo g. V. Belca nasproti „Merkurja“.

V novih prostorih sem otvoril popolnoma novo urejeno
higijenično brivnico ter imam v zalogi vsa toaletna in kosmetična sredstva, kakor ženske kite, podlage, mrežice itd.

Priporočujoč se za obilen poset, ostajam z odličnim spoštovanjem
J. ŠIMUNAC, brivec v Kranju.
 Obenem naznanjam, da sem opustil brivnico na Glavnem trgu.

Advokat

Anton Levec

c. kr. višje deželne sodnije svetovalec v p.

uljudno naznanja

da je otvoril svojo pisarno v Kranju

v prostorih nekdanje dr. Kušar-jeve pisarne.

Kazenski zagovornik

dr. Beno Sabothy

uljudno naznanja

da se je preselil v Kranj

kjer posluje v prostorih nekdanje dr. Kušar-jeve pisarne.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo
amerikanski umetni zobje
 posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi
plombirajo zobje
 vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure
 zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju
O. Seydl, Ljubljana.

J. Zmet, Kranj

oblastv. izprašani zidarski
 : mojster — strokovnjak. :

Praktična izoršitev
vseh staobnih načrtov,
 :: **statičnih in staobnih**
proračunov.

Zgradba novih in
poprava starih poslopij.

— **Tehnična pisarna.**

Strokovna mnenja v
vseh staobnih zadevah.